

נהורא

אור העבודה הפנימית בדרך הבעש"ט הק'

היכן משקיעים הכח, באור או בכלי?
אש העבודה

הכר את עצמך
דבר הבעל שם טוב

שלא יהא לבך חלוק על המקום שלך
שערי השפעה

וראשו מגיע השמימה
תנו רבנן מעשה

פרשת ויצא תשפ"ז
גליון שלוש-מאות

הוקם לע"נ הגה"צ רבי משה ב"ר יוסף זצ"ל אב"ד טורדא

דבר המערכת

תהיה מלאך!

תמיד אומרים לנו: "א מענטש איז נישט קיין מלאך!"

על מה בעצם מדברים?
על כך שהאדם הממוצע שואף תמיד להיות יציב, לעמוד במקום ולא לחוות עליות וירידות.

אז אומרים ומרגיעים אותנו, שהמלאך הוא 'עומד' - נמצא כל ימיו בדיוק במקום שה' ברא אותו, לא מתקדם ולא מתרחק.
אבל האדם לעומתו, בעצם מציאותו הוא 'הולך' - או עולה או יורד.

המסקנא: **אל לנו לשאוף להיות 'עומדים' כמלאכים. אנחנו פשוט לא בנויים כך!**

והנה, בפרשתנו אנו רואים מפורשות הפוך מיסוד מוסד זה:
כך ראה יעקב אבינו בחלומו: "והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו".
רואים, שהמלאכים כן עולים ויורדים. אז מה בכל זאת שונה בינינו, ולמה א"כ לא נהיה כמו מלאכים?

אלא התירוץ הוא, שהמלאכים, אפילו שהם עולים ויורדים, אבל הם עצמם עדיין נשארים מלאכים, כי בהם עצמם לא קורה שום שינוי.

רק איפה כן השינוי?
במקום בו הם נמצאים - פעם למעלה ופעם למטה.

והם, בגלל שהם כל כך בטלים להשי"ת, לא משנה להם איפה הם נמצאים אם למעלה - בהתקדמות, או למטה - בהתרחקות ח"ו.

אבל אנחנו, למה בנו כן חל ומורגש שינוי פנימי, כשאנחנו למעלה או למטה?

כי אנחנו עסוקים בעצמנו ולא בתפקיד שלנו.

כלומר, המלאכים, **שעסוקים במה ה' מרוויח מהמקום בו הם נמצאים**, לא משנה להם איפה הם, כי מכל מצב ה' מרוויח.

אבל אנחנו, **שעוסקים בעצמנו ובתדמית שלנו**, מאוד מציק ומפריע כשאנחנו למטה, ומאוד משמח ומרומם כשאנחנו למעלה.

נמצא, **שעלינו כן להיות כמלאכים, לא להיות עסוק בעצמנו ובתדמיתנו, אלא עסוקים בשליחותנו ובתפקידנו!**

אבל אפשר להוסיף, שחילוק גדול יש בינינו למלאכים: המלאכים, הם עצמם לא מרוויחים מעבודתם, ובטח לא מהעבודה הקשה שבירידה.

אבל **אנחנו, ודאי מרוויחים מעבודתנו, ועל אחת כמה וכמה מהעבודה הקשה שבעת ירידה ובזמן נפילה.**

א פריילי'כ'ן און א לעכטיגע שבת
ידידכם: **ישעיה יצחק פרידמאן**

נהורא מעליא

כשיעקב אבינו פוגש לראשונה את הלילה!

האברך התמים פוגש את החושך, ודווקא שם מתגלה אליו הקב"ה לראשונה

עומד לו יהודי עטוף בטליתו ומתפלל בהתלהבות, כאשר כולו מתמלא אמונה טהורה בבוראו.

"והעושר והכבוד מלפניך", "ואתה מושל בכל" "ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל".

תיבות התפילה מאירות בהארה עילאית, הוא נספג כולו בידיעה הפשוטה - שהכל נעשה על ידי הקב"ה, הוא לא זקוק לעזרתינו ומסוגל להסתדר לבד!

עם סיום התפילה פונה היהודי לביתו, בדרך חולף ליד הבנק, ושם מתחיל להתנגן בקרבו ניגונים אחרים לגמרי. לבו דופק, היום צריך לכסות חוב, וכסף מנלן? מהיכן תבוא ישועתו? מפלוני או מאלמוני?

לפתע תופס את עצמו, הרי עדיין נעימות התפילה ספוגה בעצמותי, מה עם "והעושר והכבוד מלפניך"? מה עם "אני מאמין שהבורא ית' שמו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים"?

האם כל ההתלהבות בתפילה היא דמיון שוא והונאה עצמית? האם באמת לא התחלתי עדיין לעלות במדריגות האמונה והבטחון?

כה מסתובב לו יהודי בלב מדוכדך, כשהוא מתחבט בינו לבין עצמו: היכן אני? האם אני מאמין או חלילה כופר?

"רבים מעידים כי הדביקות והקשר האישי שלהם עם הבורא ית' נולד דוקא בשעה שלא שפר עליהם גורלם, בבחינת 'יתרון האור מתוך החושך', לית נהורא אלא מגו חשוכא"

גם רבקה אמנו הסתובבה כאשר ספיקות אלו מטילים בה דכדוך רב. כשעוברת ליד בית מדרש, הוא מרגישה התלהבות מיוחדת, אך גם כאשר חולפת ליד הבנק, גם שם יש בה משהו שמתלהב... ויתרוצצו הבנים בקרבה, ותאמר אם כן למה זה אנכי, מדוע אני משקיעה כל כך הרבה כוחות באמונה ובטחון, ולא חולפות כמה דקות ואני כבר מתחילה לדאוג ולפחד כאילו אין בורא בעולם ח"ו.

ובת קול יוצאת ומכרזת: ר' יוד! אתה לא לבד! יש בקרבך שני מנועים נפרדים. כשאתה בבית המדרש - שם פורצת הנשמה האלוקית, ואילו בבנק - מתעוררת לה הנפש הבהמית.

תפקידנו בעולם אינו להתעסק עם הנפש האלוקית בלבד, אלא להאיר מעט אמונה בתוך הנפש הבהמית, וכדאיתא **בספר התניא** (פרק לח).

לצורך כך חייבים להכנס לתוך הבנק, להתעסק בענייני גשמיות, ושם להאיר את אור האמונה.

וכך מוצא יעקב אבינו את עצמו יוצא מבית שם ועבר, שם למד ברציפות י"ד שנה בלי לתת שינה לעפעפיו על גבי מיטה מסודרת, מתוך דביקות מוחלטת ברוחניות, והולך לפגוש את הגשמיות.

האברך התמים, הספון באהלה של תורה, יוצא למסע לעולם אחר, פוגש את החושך - 'לית נהורא אלא מגו חשוכא'.

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה". יעקב אבינו יוצא מ'באר שבע' מהשבע מידות הקדושות, והולך 'חרנה', למקום של חולין וחרון אף (עי' דברי חיים), שם מוצא את החושך ואת הטרדות הגשמיות, ודווקא שם מתגלה אליו לראשונה גילוי אלוקי נורא, כשהוא רואה לפניו 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמיימה' כמו שמפרש **הבעש"ט** הק' כי 'סולם' בגימטריא 'ממון', הוא העסק הגשמי ובירור חלקי הרע, אשר מוצב ארצה וראשו מגיע השמיימה.

באותה שעה שמצא יעקב את מקומו האמיתי, לגלות את החלקים הטובים שבתוך הרע, זכה שנתגלה אליו הקב"ה לראשונה, והבטיח לו שלא יפחד, ויצליח בדרכו החדשה.

ומבאר **הבעש"ט** הק' (כש"ט ח"ב ה ע"ג) כי יעקב אבינו היה רגיל לדבק עצמו רק בעסק הרוחני המוחלט, והנה פגש לראשונה את ההתמודדות ואת האמונה, אשר כל אלו מתגלים ע"י התעסקות עם הגשמיות, ודוקא כאן זכה לגילוי עצום ונורא - הבורא ית' עצמו נגלה אליו, "אכן יש ה' במקום הזה - ואנכי לא ידעתי" (אוהב ישראל, ליקוטים חדשים פ' ויצא).

בשעה שמסבב כל הסיבות מפגיש אותנו עם קשיים ברוחניות וגשמיות, יש לנו ניתן לשאוב מכאן חיזוק עצום, וכפי שרבים מעידים כי הדביקות והקשר האישי שלהם עם הבורא ית' נולד דוקא בשעה שלא שפר עליהם גורלם, בבחינת 'יתרון האור מתוך החושך', ולית נהורא אלא מגו חשוכא, כי זה חלקינו מכל עמלינו. (תפארת שלמה, שער התפילה).

על פי "אש הפרשה"

תנו רבנן מעשה

וראשו מגיע השמימה

מבעד לחלונותיו הקמורים של אחד מבתי צפת העתיקה, רבתה השמחה עד לב השמים. יהודי עיר החכמה נקבצו ובאו ליטול חלק בשמחת ברית-מילה לבנו של אחד מן החבורה.

"לחיים!" בירך אחד מהם בעליצות צפתית, "שלא ירבו שמחות כאלו בישראל...".

"מה דברת?!", נעצו בו חבריו מבטי תימהון, "מדוע שלא ירבו?".

"טוב שמעתם, שלא ירבו!", עמד האיש על דבריו והסביר: "והלא הסיבה שהשמחה כה גדולה ומרקיעה שחקים, אינה אלא ההמתנה המתוחה רבת-השנים של הורי הילה, עד שבשעה טובה זכו לחבוק בן. עדיף אפוא שמחות 'קטנות' יותר, ללא המתנות כה מרובות..."

לפתע נפתחה הדלת, והתרגשות אפפה את הבית.

הרה"ק רבי **אברהם דוב מאווריטש** זי"ע בעל 'בת עין', שזה לאחרונה עלה לארץ הקודש וקבע משכנו בצפת, הנה זה בא להשתתף בסעודה.

"הלא תדעו", לחש אחד מן המסובים, "כי בדרך כלל נוהג הצדיק להשתתף בסעודת 'שלישי למילה' ולא בסעודת ברית-מילה".

"אכן", הסכים חסיד אחד שידע על המנהג, והסביר את פשרו: "כי אמנם לסעודת הברית מגיע אליהו הנביא, אולם בסעודת שלישי למילה מתגלה הקדוש-ברוך-הוא בכבודו ובעצמו, כאמור באברהם אבינו ע"ה (בראשית יח, א): 'וירא אליו ה' באלוני ממרא', ודרשו חז"ל (בבא מציעא פו, א): 'אמר רבי חמא בר חנינא, יום שלישי למילתו היה, ובא הקדוש-ברוך-הוא ושאל בשלומו'..."

"אם כן אפוא", הביע השלישי את תמיהתו, "מדוע חרג כעת ממנהגו?".

"פשיטא", פצחו ונענו שאר החברים, "והלא הרבי כמוהו כ'מחותן' בשמחה זו, שכן במשך כל שנות הציפייה הדרוכה של הורי הילד, היה מרבה בתפילה ומבקש רחמים עליהם, כעת שהישועה באה, איך לא יבוא להשתתף בשמחה העילאית?!".

ואכן, צהלתו של ה'בת עין' באותה סעודה היתה רוממה. ניכר היה שזוהי עבורו כמו שמחתו האישית, ואף שתה הרבה עד שנתבשם, וכטוב לב המלך ביין היה אור גדול מתפשט על פניו, נהירו עילאה, ברעותא וחדוותא.

וכל כך התבשם, שבצאתו הוזקקו משמשיו בקודש לתומכו בשתי זרועותיו, ולהובילו כך עד לביתו. כשראה אותם בכך, פירש ה'בת עין' בדרך צחות את מאמר חז"ל (ברכות לה, ב) "יין פורתא סעיד טובא גריר" (יין מועט סועד את לב האדם, יין מרובה גורר לשכרות), ואמר: "יין פורתא סעיד, מי ששותה קצת יין צריך סעד לתומכו, אבל טובא גריר, אם שתה הרבה יין זקוקים כבר לגרור אותו ממש!".

ובינתיים בבית הרך הנימול, המשיכו המסובים בשמחה וברוקודים, אך לפתע נשמע קול צווחה, זעקה גדולה ומרה. היתה זאת אם הילה, שהבחינה כי דם החל לנטוף ממנו, וכי סכנה מרחפת על חייו. בהלה רבתית נוצרה במקום, והנוכחים אצו-רצו, מהם להבהיל את הרופאים, ומהם שיצאו מבוהלים ודחופים אל מעונו של ה'בת-עין', בתקוה רבה, כי למרות שנתבשם ביין, ימצאוהו כשהוא ער, ויוכלו לבקש ממנו שימשיך ישועה לילד שנולד בזכות תפילותיו המרובות.

משבאו אל מעונו, הופתעו לראות את ה'בת-עין' עומד בפתח, כשידיו אוחזות במשקופי הדלת ופניו בוערות כלפידי אש. לאחר שסיפרו לו את אשר אירע, נענה ה'בת עין' וגילה להם להפתעתם: "זכיתי כעת בלימודי, ליישב מחלוקת בין 'בעל המאור' לבעל ה'מלחמות', וכעת באו שני הגאונים הללו, ונתגלו אלי מן השמים, להודות לי על כך. כעת יצאתי ללוותם, אשר לכן עומד אני כאן". ואז הפטיר: "ובזכות הלימוד הלזה, ויישוב מחלוקתם של גאוני הדורות, יתחזק הילד ויתרפא".

וכאשר פתר כן היה, הרך הנימול התרפא וניצל בחסדי שמים. ואגב כן, משנכנס יין יצא סוד ונתגלה ליהודי צפת עוד מגדולתו של ה'בת-עין', שגם כשהיה מבושם כהוגן צלל לים התלמוד ועסק בתורה לשמה.

•••

כי כן לימדונו רבותינו צדיקי עולם, שגם כאשר עוסק היהודי בעניינים גשמיים, כאכילה ושתיה ושינה, אם כוונתו לשם שמים, הריהו כסולם המוצב ארצה, וראשו מגיע השמימה, ולא רק שלא מתגשם, אדרבה, בכך מגלה הוא את הקל המסתתר בבריאה, כי אכן יש ה' במקום הזה, ומקדש את החומר עד שהופך כל העולם כולו לבית אלוקים, וזה שער השמים.

וכדבר האמור בספר הקדוש "תולדות יעקב יוסף" לכהן הגדול רבי **יעקב יוסף מפולנאה** זי"ע - זקן תלמידי רבינו הבעש"ט הקדוש זי"ע, בפרשתנו, פרשת ויצא:

"שלא נקרא עובד השם יתברך רק בעוסק בתורה ותפילה לבד, שעל-ידי-זה מעורר מדנים על בני עולם שאין עושין כך. אלא האדם נקרא סולם גם כשהוא מוצב ארצה, דיוטה תחתונה, בארציות גשמיות החומר, וכו', מכל מקום יוכל הצדיק לכוין בו עסק יחודים ועבודת השם יתברך כמו בעסקו בתורה, וזה שנאמר 'וראשו' ומחשבתו 'מגיע השמימה', ליקח לעצמו רמז מוסר לעבוד השם יתברך על-ידי-זה יותר".

לרגל הילולת הרה"ק בעל 'בת עין' זי"ע - י"ב כסלו
עפ"י: מזקנים אתבונן

דבר הבעל שם טוב

הלכה ומעשה
הרה"ג ר' יודל ווייגנגארטן שליט"א יו"ר מכון יסוד החסידות

הכר את עצמך

עשיו ויעקב, שני אחים היו. בחיצוניות גם לא היה ניכר היה ההבדל הגדול ביניהם (בתחילת דרכם), שהרי יצחק אבינו אהב את עשיו, לפני שהכיר גיהנום בוערת מתחתיו, וחשב שהוא מדקדק במצוות.

עבודתו של יעקב אבינו מתפרשת בפרשת השבוע, כמי שעיקר עבודתו היתה לרדת לדרגות התחתונות ולהעלותם. וכך מפרשים הסה"ק את הפסוק ויפגע במקום, כלומר שהוא פגע באותו מקום פנוי, שבו לא ניכרת אלקותו יתברך, וממילא יש שם חושך רוחני, 'כי בא השמש'. אך גם שם הוא העמיק בגדלות הבורא, עד שהתגלה לפניו, כי 'אכן יש השם במקום הזה'.

אלא שיש שני סוגי אנשים שיורדים לדרגות התחתונות. ישנם כאלו שיורדים לדרגות התחתונות כדי לגלות שם מלכות שמים, וישנם כאלו שעסוקים כביכול בהעלאות הניצוצות, אבל אינם בוחלים בשום הזדמנות לעשות ככל תאוות רוחם, כעשיו זה שעבר חמשה עבירות ביום אחד, ולכל אחד היה לו 'תירוץ' למה הותר לו ואולי אפילו צריך לעשותם. הבעיה הגדולה היא שלא רק את אחרים הוא הטעה אלא גם - ובעיקר - את עצמו. וכך אמר החכם: **יעקב אבינו רימה את כל סובביו, חוץ מאת עצמו. עשיו הטעה רק את עצמו.** גם כשהוא התחתן בגיל ארבעים כדי לקיים את מנהג אביו, וכפירש"י שהוא כדבר אחר שפושט את טלפיו ואומר כשר אני, גם אז היה בטוח שהוא **ממש ממשיך דרכו האמיתי של יצחק אבינו.**

כדי שאדם לא יטעה בעצמו, הוא חייב להטעות את סובביו. מי שיגלה לעין כל את מעשיו הטובים, ויספר לכולם כמה הוא מחמיר לעשר את המלח ואת התבן, אינו עובד את ה' ואת עצמו. **ומי שרוצה שלא להטעות את עצמו, חייב להכנס לתוך עולמו הפנימי, ולהעמיק שם, מבלי לשתף את סובביו.**

אמנם האדם מחוייב לזכות את הרבים ולפרסם את קדושתו יתברך בעולם, אבל כל זה במקביל ובאופן נפרד לעבודתו העצמאית. **את הקב"ה צריך לעבוד באופן של קשר ביני לבינו,** 'ואנווהו - אני והוא' (שבת קלג:). וכך אמר מו"ר **הגר"י רכניצר** זצ"ל ראש ישיבת טשערנאביל: **כל אדם צריך שיהיו לו ארבע אמות לעצמו, הן בגשמיות והן ברוחניות** (מפי אחיו יבדלחט"א מו"ר רבי בעריל רכניצר שליט"א). וכך היה אומר הרה"ק רבי **יצחק מוורקא** זי"ע, ראה אנכי, **'קוק אריין אין זיך אריין'** על כל אחד להסתכל לתוך עצמו (שיח שרפי קודש), וכן מתאמרא משמיה **דהחידושי הרי"ם** (ליקוטי יהודה). כמו כן אמר **הרה"ק מקאצק** זי"ע, דצריכין תמיד לזכור שלש דברים: א' שלא להסתכל תוך חבירו, יענעם נישט אריין קוקען, ב' **להסתכל לתוך עצמו (פון זיך נישט ארויסקוקען)**, ג' ולא לכוון בכל דבר כלל על עצמו (אין נישט זיך מיינען).

כאשר אדם מסתכל לתוך עצמו תמיד, בוחן את המחשבות העוברות וחולפות בליבו, ובוחן תמיד את מצבו בעבודת השם, הוא צועד בדרכו של יעקב אבינו, איש תם, שהיה עסוק כל היום רק בתיקון עצמו. לא ברח מתוך החושך, אלא להיפך, בחן תמיד את מצבו בזמני קטנות, המכונים 'בא עליו השמש' - כשאין מאירים לו ה'מוחין' בעבודת השם יתברך, ואז ידע את מצבו האמיתי.

וכמובא בכתבי המגיד ממעזריטש (כתבי קודש טו:), על דברי המדרש שמתאר את העבודה זרה שהיה בימי יאשיהו; ליצני הדור מה היו עושים, חצי צורה של עבודה זרה בדלת זו וחצי צורה בדלת זו, והיה משלח שני תלמידי חכמים לבער צורה מבתיהם, והיו נכנסין ולא היו מוצאין כלום (עיין ישעיה נז ח). וזה לשון המגיד: הענין בטבע, מה שנתגדל השכל בעבודת ה', יש לאדם התנשאות מפניות, רק כשהשכל שורה על האדם אז רואה גדולת ה' בשכלו, ואז נבטלין כל הפניות והחשק מתלהב לדביקות [חסר] כשהדלת פתוח דהיינו השראת השכל, אבל כשהדלת סגור אז היה כל הפניות, ועבודה זרה היה שלם עכ"ל.

הכוונה היא שמי שאינו בוחן את עצמו, ומתפעל מכך שיש זמנים שבהם הוא מצליח בעבודת השי"ת, ולא מודד את עצמו לפי זמני הקטנות שלו, נמשל לעובדי העבודה זרה שהיתה בימי יאשיה, שכל דורו היו עובדים עבודה זרה. על האדם להעמיק תמיד ללא הרף, פנימה לתוך נבכי נפשו; להכיר את חולשותיו וחסרונותיו לצד המתנות שנתן לו הקב"ה, ואז יזכה ללכת בדרך אמת.

שו"ת עם המשפיע (ז)

לולב? חנוכה? היכן משקיעים את הכח, באור או בכלי?

שאלה:

מצינו הרבה פעמים שכתבו בפוסקים על איזה הלכה וכד' שאינו חיוב או איסור גמור אך ירא שמים יחמיר על עצמו, וצ"ע וכי יש דרגה של יראת שמים שרק מי שהוא שם יקיימו, הלא כל איש מישראל מחויב במצוות יראת ה' שנאמר את ה' אלוקיך תירא, א"כ הוא חיוב על כולם?

תשובה:

המלכות נבנית מכמה בחינות

כדי לענות על שאלה זו יש להקדים, דהנה כל 'מלכות' יש בה מערכה שלימה, הכוללת גם שרים החושבים על טובת המלוכה, גם אנשים שמטרתם לפאר את המלכות בעיני אחרים, וגם אנשי חוק השומרים על הפעלת גזירות המלך ברחבי המלוכה, וכך גם אנחנו בני ישראל מיועד עבורינו להקים את ה'מלכות' של ה' על ידי כמה וכמה חלקים.

דוד המלך עליו השלום משבח את הקדוש ברוך הוא בעשר תכונות שבהן מנהיג את עולמו בשלימות מוחלטת, וכפי שאומרים כל יום בתפילה (דברי הימים א' כט, יא): "לך ה' הגדולה [חסד], והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד, כי כל בשמים ובארץ [יסוד], לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש [מלכות]".

כל מציאות רוחנית כוללת עשר ספירות אלו [חכמה בינה דעת, חסד גבורה תפארת, נצח הוד יסוד מלכות], שהיא קומה רוחנית שלימה, הנחלקת לשלוש קומות: חלק עליון של מחשבה [חכמה בינה דעת], חלק אמצעי של רגש [חסד גבורה תפארת], וחלק תחתון של עשיה [נצח הוד יסוד מלכות].

כגון ה'תורה' הקדושה, יש בה חלק המחשבה שהוא הלימוד, יש בה חלק של רגש המתבטא בהלכות רבות הנוגעות לדרך ארץ וכבוד הנדרש לזקנים ולתורה ולבית הכנסת וכיוצא בזה, וכן יש בה חלק של עשיה בפועל שהם כל ההלכות הנוגעות למעשה.

וכן כל חג ומועד, יש בו חלק המחשבה, להבין את טעמי המצוות ואת העומק הטמון בפרטי החג, ויש בו חלק הרגש, כגון פסח הוא חג האהבה, וראש השנה הוא יום הדין, ויש בו חלק המעשה שהם הלכות החג.

גם ההתגלות האלוקית, היורדת לשכון למטה ['שכינה'] כדי להחיות את הנבראים ולמלוך עליהם ['מלכות'], כוללת בתוכה עשרה חלקים רוחניים, ואינה יכולה להתגלות ולשכון למטה אלא באם יש כאן שלימות של כל עשר תכונות אלו, ולכן חייבים להיות בתוך כללות ישראל, גם 'בעלי מחשבה', גם 'בעלי מידות' שמתעסקים בענין הרגש, וגם 'אנשי מעשה', ורק אז יש שלימות מצד התחתונים שתוכל השכינה לשרות עליהם.

באופן כזה הם סועדים ומרוממים את המציאות האלהית - השכינה הקדושה, ובכך שורה היא עליהם ולא נופלת חלילה. לעומת זאת כאשר חלילה אין בישראל אנשים שעוסקים בתורה, חסד ועשיה, כביכול אין מי שיסעוד ויתמוך את השכינה.

המלכות צריכה כמה כלים

ענין זה מבואר בזוה"ק (כי תצא רפב:) כי השכינה דומה למים שצריכים 'כלים' כדי להכנס ולשרות בתוכם, ובאם לאו מתפזרים המים, ועל דרך זה צריכה השכינה 'כלי' שתוכל לשרות בו.

וממשיך הזוהר, כי הכלים של השכינה, הם ישראל למטה, שהם הכלים של השכינה לקבלת האור והשפע ממנה, ולפי שהשכינה מתפרטת לשבע ספירות שיש בכל דבר רוחני, לכן צריכה שישראל תעמיד עבורה שבעה סוגים של עובדי ה', דהיינו 'בעלי חסד' - 'חסידים' שהם מרכבה למידת החסד, 'גבורים' שמתגברים על יצרם ביצרם ונעשים מרכבה למידת הגבורה, 'לומדי תורה' שהם מרכבה למידת התפארת, 'נביאים' - שראוים לפי מעשיהם שתשרה

" אפשר למצוא כאלו שאין להם את ה'הרגש' של דקדוק והידור, הם משלמים מיטב כספם כדי לקחת אתרוג מהודר, לולב עידית שבעידית, אבל את ה'הרגש' של הידור מצוה ודקדוק ההלכה, הם שומרים יותר לנענועים עצמם"

עליהם הנבואה והם מרכבה למידת הנצח, 'בעלי רוח הקודש' - שראוים שישרה עליהם רוח הקודש והם מרכבה למידת ההוד, 'צדיקים' נוטרי ברית שהם מרכבה למידת היסוד, 'אנשי מלכות' - העוסקים בעשיה ומקשטים את המלכות על ידי מעשיהם הטובים, והם מרכבה למידת המלכות. בכך מתפשטת השכינה על בעלי מדות אלו בשבע ספירות שלה.

כל אחד צריך לידע התפקיד שלו

הרי לפנינו שיש כמה וכמה תפקידים בעולם, יש אחד שצריך לבנות את מידת החסד של המלכות על ידי שמתעסק בחסידות שהוא קו האהבה, שעושה יותר ממה שמוטל עליו מתוך רצון לעשות נחת רוח ליוצרו, ויש אחד שתפקידו לבנות את מידת הגבורה של המלכות על ידי ששומר על חוקי המלך ומדקדק בהם לא רק מה שמחוייב אלא עושה הכל כדי לצאת ידי כל השיטות וכיוצ"ב.

הדבר דומה למצות נטילת לולב, שיש כאלו שאפשר למצוא אותם עומדים שעות ואפילו ימים שלמים בדוכני הלולבים, וכבר מקדימים כמה שבועות וטורחים לשוטט בפרדסי האתרוגים כדי למצוא את ההדר שבהדר, ומלקטים את כל החומרות וההידורים, ויש להם תענוג מכך. אבל כשבאה הנטילה עצמה, אזי לוקח להם רגע כמימריה, מנענעים לכל הצדדים ויוצאים ידי חובתם.

מאידך, אפשר למצוא כאלו שאין להם את ה'הרגש' של דקדוק והידור, הם משלמים מיטב כספם כדי לקחת אתרוג מהודר, לולב עידית שבעידית, אבל את ה'הרגש' של הידור מצוה ודקדוק ההלכה, הם שומרים יותר לנענועים עצמם, כשהם עומדים שעות עם השתוקקות עצומה, מוליך ומביא - למי שהארבע רוחות שלו, מעלה ומוריד - למי שהשמים והארץ שלו.

על דרך זה גם בחנוכה וכיוצ"ב, יש שאוחזים בקו הדין, ומתעסקים בשיעור ההדלקה וזמנה, ואופן ההדלקה וכו', ויש שעיקר הדגש הוא בקו החסד, כשהם משתפכים לפני קונם בברכה לוהטת ומתענגים על האור הגנוז.

והנה כל אחד מאיתנו הטביע הקב"ה כשרונות ותכונות ונטיות הנפש, לפי סוג שליחותו בעולם, ויתכן מאוד שאם אחד שנדרש ממנו לבנות את המלכות האלוקית על ידי קו החסד, והוא עורק מתפקידו ומתעסק בקו הדין משום שעבודתו של חבירו מוצאת יותר חן בעיניו, הרי זה נקרא באופן דק 'עובד עבודה זרה', לפי שעובד עבודה שהיא זרה לו.

ובוודאי ברור כשמש, שעל כל אחד מוטל לבנות את המלכות האלוקית בכל הקומה כולה, מחשבה רגש מעשה, ובכל שלושת הקוים - ימין שמאל אמצע, וא"א להקל ח"ו או לזלזל אפילו בכהוא-זה מדקדוק ההלכה או מהתעוררות המידות לעבודתו ית', אבל בפרטות כבר יודע כל אחד ומכיר את מקומו להיכן לבו נוטה ולבו חפץ, ושם צריך להשקיע את כל-כולו.

לכן, יש אחד שרואה את עצמו 'ירא שמים', שאפילו באם אין ההלכה מחייבת, הוא רוצה לצאת כל השיטות, וכגון לענין 'דובר אמת בלבבו' שאם עלה בלבו לתת צדקה, על פי הלכה אין כאן שום קנין ושום התחייבות, אבל יש פסוק שמשבח את דובר אמת בלבבו. ומאידך מצינו בגמ' (שבת קכ.) שירא שמים רוצה לצאת ידי שמים, אבל לא על חשבון ממונו, ויש מעל זה דרגה נוספת של מידת חסידות גם כשיש לו הפסד ממון. וכל אחד צריך להכיר את מקומו ולשאוף להגיע ליותר (עי' אגרא דפרקא אות קסז).

ולא רק בעולם הזה, אלא גם בעולם הבא, ממשיך כל אחד עם התענוג הרוחני שהיה לו כאן בעולם. שאם התענג על קו הדין, ממשיך להתעלות בקו זה, ואם התענג על קו החסד - ממשיך גם שם כפי עבודתו למטה.

יש לך שאלה בעבודת ה' - מקומך כאן!

לאור הביקוש הרב, אנו פותחים כעת בתחילת השנה

את המדור החדש - "שו"ת בעבודת ה'"

הציבור הקדוש מוזמן לשטוח את שאלותיהם - בפניה למערכת

שלא יהא לבך חלוק על המקום שלך

גלידה בהכשר הרב

גל תסכול הרתיח את לבו של לייזער.

גופו התנענע עוד פעם, ואז הוא סקר את הסביבה.

לאן נפל פה? ברוך השם, התחתן, התחיל דף חדש. השטריימל שעל ראשו עדיין חדש. 'כולל' כלבבו מצא לו, וגם הדירה סבירה יחסית. פחות או יותר הוא מרוצה מהחיים החדשים פה.

רק לשטיבל אינו מצליח להתרגל. הוא גם לא רוצה להתרגל אליו. לפחות בלבו פנימה תישאר השלהבת יוקדת.

הוא הביט שוב סביב.

גארנישט. יהודים יושבים בניחותא בליל שבת קודש, פיותיהם ממלמלים את מילות התפילה באדישות, כאילו מקריאים רשימת קניה במכולת. מצאו להם זמן לנוח מעמל השבוע, דווקא בזמן התפילה בשטיבל. אפשר לחשוב שנמצאים פה באיזה מניין של מושב זקנים. באמת, כך נראית תפילת שבת?

בדיוק לאחרונה ראה, הוא לא זוכר בדיוק איפה, סיפור ברבי מאיר שפירא זצ"ל הרב מלובלין. כששהה רבי מאיר באוסטריה, ראה חנות ועל השלט כתוב 'גלידה בהכשר הרב'. אחר כך התפלל תפילתו בבית הכנסת שם, והתפילה הייתה קרה כקרח. התבטא ואמר: 'גלידה בהכשר הרב'... הכל כשר על פי ההלכה, אך קר כמו גלידה... הכול יבש ואדיש, בלי שום התעוררות וטעם בשבת קודש. מיילא שם היה מדובר במקום מודרני, ואילו פה זה חסיד'ישער שטיבל שלנו, וכך זה נראה?!...

מילא בימות החול, נישט געפאהרלעך. הוא מתעטף בטליתו היטב, ומתפלל בהתלהבות כאשר הורגל מימים ימימה. אבל בשבת זה כבר עובר כל גבול, שכך תיראה תפילה בשטיבל חסידי בשבת קודש? אולי מפני זה לבד, הוא צריך לשקול לעבור דירה לעיר אחרת... לא שזה מציאותי כרגע. אבל בדמיון היה רוצה לעקור מכאן, ובקפיצת הדרך.

כל שנותיו, בעיר מגורי אביו התפלל בבית-המדרש הגדול של החסידות בצילא דהרבי שליט"א.

סיבבה ההשגחה העליונה שבדיוק בשנים האחרונות תקע החסידות יתד בבית שאן, והקימה שם קהילה חדשה לרגל הצפיפות ומצוקת הדיור. ולפני חודשיים, כאשר נכנס תחת אפריון כלולותיו, היה ברור מאליו שהוא עובר לגור בקריה החדשה.

זה היה דווקא די מלהיב. מקום חדש, חברים חדשים, קהילה חדשה, דירות חדשות. והרי הוא תמיד אהב חידושים.

אבל הקבלת שבת הנעבעך'ית הזאת מוציאה אותו מהכלים. גם אם הוא מנסה ללכת נגד הזרם ולא לשים לב לסביבה - על כורחו צריך הוא להתאפק מלהגביה קולו יותר מדאי, שלא להיות ככהן בבית הקברות. ולפעמים יש אפילו חשש של גזל שינה.. האמנם כך נגזר עליו להתפלל עכשיו מדי שבת?

רעייתו אינה מבינה מה הדחיפות שלו לטרוח בטלטולי דרכים, לנסוע כל כך הרבה לבית הוריו. איך יוכל להסביר, שרק התפילות היבשות הן שמניסות אותו מבית-שאן.

ובשבתות שהוא כאן, בבית שאן, הוא מרגיש בודד ומובס. הוא עומד בפינתו ליד החלון, אומר "לכו נרננה" לעצמו, ומקשיב איך הקול נבלע בשקט כמו אבן בבאר עמוקה.

וכעס מבעבע בו. כועס על הבעלי-בתים היבשים. הרי רובם גדלו כמוהו, באותה חסידות נלהבת. כלום לא ראו מימיהם קבלת שבת שהקירות רועדים? לאן נעלם כל זה?

וכועס על הרב. דווקא הוא, שהועמד בראש הקהילה לשמור על הגחלת. אולי אם היה מעורר 'מצב', הציבור אולי היה מתעורר. אבל הרב עומד לו במזרח, מתפלל בנחת, ואינו לוקח אחריות.

ובתוך הכעס מתגנבת אל לבו מחשבה מפחידה יותר: בעוד תקופה הוא יהיה כמוהם. כבר עכשיו הוא מנמיך את קולו משבת לשבת. עוד חצי שנה, יחד עם השטריימל שיתיישן, רוחו תיבש ונפשו תזדקן רח"ל. גלידה בהכשר הרב.

מ'בדיעבד' ל'לכתחילה' - עניין של בחירה

בשבת הבאה שהוא זוכה להיות בחצר הקודש, הוא נושם לרווחה. הקירות, הניגונים, ההמון הדחוס, הכול מוכר וחם. ביציאה מבית המדרש הוא נתקל בראש הישיבה, רבו מימי בחרותו.

"לייזער!" מאירות עיניו של ראש הישיבה. "נו, ווי גייט עס דארט? איך שם, בבית שאן?"

ולייזער מוצא את עצמו שופך את לבו. המילים נשפכות ממנו כמעיין שנפרץ: על התפילות היבשות, על השקט, על הבעלי-בתים, על הרב. ועל הפחד שבעוד תקופה הוא עצמו יהיה כמוהם.

ראש הישיבה שתק רגע ארוך, מהנהן לאיטו. עיניו כאילו נדדו למקום רחוק.

"כשהייתי בחור," אמר לבסוף בקול רך, "נוספה לראשונה 'ישיבה גדולה' חדשה של החסידות, בעיר אחרת שלא ליד חצר הקודש, ושלחו אותי ללמוד שם. עשרות בחורים בודדים, מקום חדש, הכול עוד לא מגובש. צוות חדש ולא מיומן. כמה קשה היה בלי אווירה. ואחרי כל שבת, כששמעתי מחבריי בישיבה ה'גדולה' איך התפילות שם 'קאכן זיך', איך הלימוד לוהט, כל ה'מצב' כל כך גועשמאק. הייתי בוכה בלילות מייאוש ומתסכול. כן, לייזער, בוכה כמו ילד.

"עד שנכנסתי לרבי זכרונו לברכה, ושפכתי את לבי. הרבי אמר לי ווארט מהההייליגער רבי שלמה קארלינער זכותו יגן עלינו, על מאמר חז"ל: 'שלא יהא לבך חלוק על המקום'.

והסביר לי: כמו שעושר ועוני חומרי אינם משנים לרוחניות. וכל אחד מקבל משמים, את התנאים שדייקא על ידם יגיע לשלימות תכלית עבודת הבורית"ש. כך יש גם עושר רוחני: אווירה, סביבה, 'מצב'. ויש עוני - מה שאתה מתאמר.

ברור שתשאף לכתחילה להגיע לסביבה הכי טובה.

אבל כרגע, במצב הנוכחי שהקב"ה הביא אותם דייקא לשם, תדע שאת המקום הזה הכין לך יעקב אבינו שתגלה שם את ביהמ"ק הפרטי שלך.

ראש הישיבה הביט היישר בעיניו: יעקב אבינו עוד מלפני לידתו נרדף מעשיו על עבודת בוראו. בורח מבית-חייו אביו הרבי ר' יצחק. עובר בהר המוריה - מקום שהתפללו אבותיו, ולא שם ליבו לכך. ממשיך לרוץ עד ששקעה השמש, והוא נתקע באמצע שום-מקום.

ויפגע במקום.

כאן ייסד יעקב את העבודה: שלא במקום הקדוש המקורי. גילה קדושת ביהמ"ק שלא במקומה. מתפלל כשסביבו חיות רעות (רעות פיזיות, ורעות ברוחניות כמבואר בספה"ק). וכאן התגלו לו כל הקדושות הגדולות. עד שזעק: 'אכן יש ה' במקום הזה! ואנכי לא ידעתי'.

זאת עבודתו של יעקב גם בהמשך חייו, אצל לבן ובמצרים. לגלות את האור במקום ההוא.

לקחת את המקום של הבדיעבד - ולהפוך אותו ללכתחילה.

זכור לייזר! כל פעם שאתה במניין לא רצוי, על-הדרך, ברגע שאתה שוקע בדכדוך בגלל הסביבה, או מצבך העגום כרגע, תיזכר ברבי - דע זיידע יעקב, שסלל לנו את הדרך כשפגע במקום. וכאן, במצב שעל עתה, כשהסולם מוצב ארצה - אין דער ערד אריין - דווקא משם הוא זקף אותו השמימה.

אז למעשה!

בליל שבת קודש הבא, בשטיבל בבית שאן, השקט המרדים אותו שקט. המאחרים נסחבים כהרגלם, קוראי העלונים עסוקים בשלהם.

לייזער נעמד בפינתו ליד החלון. מבעד לזגוגית נראו ההרים הכהים בדמדומי השקיעה, ולרגע נדמה לו שהוא רואה את הרבי ר' יעקב מייסד חצר הקודש של 'במקום ההוא', קם מתוך המצב ל'ויפגע' - זעק בעטן דווקא און דע מצב.

"לכו נרננה" פתח בקול נעים, מילה במילה. ראשו ולבו מרוכזים לגמרי בתוך המלים המרוממות, ורוח התעלות חמימה פושטת בנפשו, ונמסכת כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו.

הסולם המוצב ארצה - ראשו מגיע השמימה---

בית אהרן:

ויפגע במקום. ויפגע הוא לשון תפלה. שהתפלל לפני הקב"ה שבכל מקום שיהיה שלא יהא לבו חלוק על המקום ובכל מקום יהיה לבו שוה עם המקום.

כמו שאומרים בשם הרב הקדוש ר' שלמה קארלינר זצוק"ל, על הפסוק ואהבת את י"י אלקיך בכל לבבך פי' שלא יהיה לבך חלוק על המקום. ואמר הפירוש, אשר בכל מקום שהוא, יעבוד את הש"ת.

כי יש בני אדם שאומרים שהמקום גורם, כי אם היה באיזה מקום אחר בוודאי היה עובד להש"ת. שחלילה לומר כן. כי לא המקום גורם ח"ו איזו מניעה לעבודתו ית'. כי כיון שהכל מאתו ית' ורצון השי"ת הוא שיהיה האדם כעת במקום הזה, מסתמא גלוי לפניו ית' שזה המקום לא יגרום שום מניעה ח"ו לעבודתו יתברך...

וע"ז התפלל יעקב אבינו ע"ה שבכל מקום שיהיה, לא יהיה לבו חלוק על המקום.

יוצא לאור ע"י
ממלכת אש החסידות העולמי (ע"ר)
לקבלת הנציון להארות ולהערות – טלפון: 02-5026558 פקס 02-5702061
a025026558@gmail.com